

IZVJEŠTAJ O RADU

NVO MOZAIK NIKŠIĆ

Nevladina organizacija Mozaik kontinuirano sprovodi aktivnosti usmjerene na zaštitu i unapređenje prava osoba s invaliditetom, sa posebnim fokusom na njihovu inkluziju i ravnopravno učešće u svim segmentima društva. Kroz različite programe i projekte, organizacija doprinosi unapređenju pristupačnosti, podizanju svijesti o pravima osoba s invaliditetom, kao i njihovom osnaživanju u cilju ostvarivanja jednakih mogućnosti i dostojanstvenog života.

Projekti u 2023. godini

„Pristupačan prevoz – preduslov za razvoj OSI“

Opšti cilj projekta „Pristupačan prevoz – preduslov za razvoj OSI“ bio je olakšana integracija i podignut stepen zadovoljstva OSI životom u lokalnoj zajednici. Uspostavljanjem pristupačnog prevoza korisnici/ce su podigli stepen socijalizacije i integracije u lokalnoj zajednici, a time i stepen zadovoljstva kvalitetom života.

Specifični cilj projekta bio je uspostavljanje inovativne socijalne usluge „prevoz od vrata do vrata“ u Nikšiću za osobe sa različitim vrstama invaliditeta. Usluga je uspostavljena, a ovaj servis podrške unaprijedio je nivo samostalnosti OSI u zajednici, promovisao mogućnost razvoja i unapređenja usluga socijalne i dječije zaštite za OSI, te povećao broj i kvalitet usluga koje se pružaju OSI u Nikšiću.

Projekat realizuje NVO „MOZAIK NIKŠIĆ“ u saradnji sa Opštinom Nikšić i Udruženjem Plegije Nikšić, a podržan je kroz subgranting program, u okviru projekta „Jednakošću do dostojanstvenog života OSI u Crnoj Gori“ koji sprovodi Savez slijepih Crne Gore u partnerstvu sa Udruženjem za podršku osobama sa invaliditetom Bijelo Polje. Program finansira Evropska unija uz kofinansiranje Ministarstva javne uprave.

„Zajedno donOSImo odluke“

Projektom se doprinijelo povećanju stepena učešća organizacija osoba s invaliditetom (OOSI) i osoba sa invaliditetom (OSI) u procesima donošenja odluka i kreiranja politika na lokalnom nivou, te su osnaženi njihovi zagovarački kapaciteti i znanje o pravima OSI.

Planirani ciljevi su ostvareni kroz učešće predstavnika OOSI i OSI na obuci koja je bila podijeljena u dvije cjeline. Prvi dio treninga zasnivao se na edukaciji o Konvenciji UN i ljudskim pravima OSI, dok se drugi dio obuke zasnivao na edukativno-praktičnom dijelu koji se ticao javnog zagovaranja za prava OSI na nacionalnom i lokalnom nivou u skladu s EU praksama. U okviru projekta pokrenuta je inicijativa za donošenje Strategije za zaštitu lica s invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022-2027 na lokalnom nivou, odnosno na nivou opštine Nikšić, te je izrađena Analiza postojećeg stanja u oblastima koje tretira navedena Strategija. Projektom su obuhvaćene organizacije osoba s invaliditetom, osobe s invaliditetom, lokalna uprava, mediji, građani i društvo u cjelini.

Projekat je podržan kroz program Podržani=Oснаženi koji realizuje Fond za aktivno građanstvo u partnerstvu sa Zakladom za razvoj lokalne zajednice „Slagalica“ iz Hrvatske. Program finansira Evropska unija, a kofinansira Ministarstvo javne uprave.

„Mapiraj, informiši, adaptiraj“

Glavni cilj projekta „Mapiraj, informiši, adaptiraj“ bio je olakšana integracija i podignut stepen zadovoljstva OSI životom u lokalnoj zajednici kroz poboljšanje nivoa pristupačnosti površina i ustanova u javnoj upotrebi osobama sa invaliditetom u Nikšiću i stvaranje uslova za veću slobodu kretanja.

Specifični ciljevi projekta su ostvareni: izrađen je dokument o stanju pristupačnosti ustanova i drugih objekata u javnoj upotrebi kroz mapiranje i analizu trenutnog stanja u opštini Nikšić; podignut je stepen pristupačnosti javnih površina upotrebom mobilnih rampi i adaptacijom pristupačnosti Eko parka Blace za OSI; informisane su nadležne institucije i šira javnost o zakonskim regulativama u vezi pristupačnosti i podignut je nivo svijesti o značaju pristupačnosti i slobode kretanja. Projekat je podržala Opština Nikšić.

„ADAPT to EMPOWER“

Opšti cilj projekta „ADAPT to EMPOWER“ bio je olakšana integracija i podignut stepen zadovoljstva životom u lokalnoj zajednici za najmanje 30 OSI. Učestvovanjem u aktivnostima kluba korisnici/ce su podigli stepen socijalizacije i integracije OSI u lokalnoj zajednici, a time i stepen zadovoljstva kvalitetom života.

Specifični cilj projekta bio je unapređenje kapaciteta i kvaliteta Društvenog kluba za osobe sa invaliditetom kroz unapređenje postojećih, ali i implementaciju novih servisa podrške i aktivnosti. Projektom je nastavljen servis psihosocijalne podrške, a formirana su i dva nova servisa: pravno savjetovanje za OSI i servis „mobilni timovi za podršku“. U oblasti umjetničkih radionica organizovane su dodatne radionice u oblasti slikarstva, ali i nove kroz radionice oblikovanja gline. Novitet u radu Kluba bila je i organizacija radno-okupacione terapije i edukativnih radionica.

Projekat je realizovan u okviru Regionalnog programa lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu 2, koji finansira Evropska unija, a sprovodi UNDP. U Crnoj Gori, ReLOaD2 se sprovodio u partnerstvu s 15 opština u sklopu pet klastera, među kojima je klaster „Zajedno Nikšić i Plužine“.

„Zajedno pROBajmo oRODniti budžet“

Cilj projekta bio je ostvarivanje rodne ravnopravnosti kroz implementaciju koncepta rodno odgovornog budžetiranja, koje podrazumijeva uvođenje principa rodne ravnopravnosti u budžetski proces lokalnih zajednica. Analizom rodne komponente budžeta Sekretarijata za finansije i Sekretarijata za prostorno planiranje i ekologiju u opštini Nikšić, kao i upoznavanjem donosilaca odluka s rezultatima ove analize, ukazano je na nedostatke tzv. „rodno neutralnog“ budžeta.

Glavni cilj analize bio je poboljšanje postojećih politika ili razvoj novih politika koje će odgovoriti na potrebe oba pola. Time je postignut veći kvalitet i efikasnost politika, te efikasnije korišćenje sredstava, što je posebno važno za društva koja raspolažu ograničenim resursima. Specifični cilj bio je organizacija edukativnih treninga za zaposlene iz Opštine Nikšić i za osobe sa invaliditetom,

s akcentom na žene s invaliditetom, o principima rodnog budžetiranja, koji su uspješno realizovani. Projekat je podržala Švedska agencija za razvoj u partnerstvu sa Ženskom akcijom.

Projekti u 2024. godini

„PREVOZ OD VRATA DO VRATA ZA OSI“

Socijalna usluga koju je sprovodila NVO MOZAIK NIKŠIĆ, a koja je budžetirana kroz budžet Opštine Nikšić za 2024. godinu. Podrazumijevala je sprovođenje usluge besplatnog prevoza pristupačnim vozilom za sve OSI u Nikšiću.

„OSNAŽENE – VIDLJIVE“

Glavni cilj ovog projekta bio je promocija prava i mogućnosti žena s invaliditetom (ŽSI) i njihovo osnaživanje kroz različite kulturne aktivnosti i edukacije.

Specifični cilj projekta bio je unapređenje samopouzdanja, vidljivosti i aktivnog učešća žena s invaliditetom kroz kulturne aktivnosti poput izrade motivacionog murala, organizovanja modne revije, radionica, filma i istraživanja, radi stvaranja inkluzivnijeg društva u Nikšiću. Kroz aktivnosti je uključena cijela lokalna zajednica, predstavljeni su doprinosi koje ŽSI imaju u društvu, istaknute su priče ŽSI koje su postigle uspjehe u različitim sferama života, te je podignuta svijest o inkluzivnosti i raznolikosti u modi. Dobijanjem podataka o stvarnom učešću ŽSI u kulturnim događajima i identifikacijom prepreka i problema date su preporuke za poboljšanje njihove uključenosti.

Rezultati postignuti realizacijom projekta:

- Umanjen stepen diskriminacije i društvene marginalizacije žena s invaliditetom i drugih osoba s invaliditetom u Crnoj Gori za 3%;
- Povećan stepen osnaženosti žena s invaliditetom, drugih osoba s invaliditetom i članova njihovih porodica, kao i donosilaca odluka, o ljudskim pravima, zaštiti od diskriminacije i promociji jednakosti za 2%.

Ishodi specifičnih aktivnosti:

- Izrađen mural o uspješnim ženama s invaliditetom;
- Uspješno održana modna revija s komadima odjeće koje su sašile žene s invaliditetom;
- Sprovedene dvije radionice o osnaživanju žena s invaliditetom;
- Sprovedeno istraživanje o učešću žena s invaliditetom u kulturnom životu u kojem je učestvovalo najmanje 50 žena s invaliditetom;
- Produkcija i projekcija filma o uspješnim ženama s invaliditetom – film je snimljen, editovan i prikazan, uz mjerljive rezultate (dužina filma, broj učesnica, broj projekcija, procijenjeni doseg publike);
- Podignut nivo svijesti javnosti o mogućnostima žena s invaliditetom kroz medijsku kampanju.

Projekat je podržan od strane Centra za građansko obrazovanje.

„OSNAŽI, AKTIVIRAJ, ANGAŽUJ SE!“

Projekat „Osnaži, Aktiviraj, Angažuj se! / Empower, Activate, Engage“ imao je za cilj unapređenje kvaliteta života i povećanje društvenog učešća osoba s invaliditetom u Nikšiću. Planirani cilj je ostvaren kroz: psihološku podršku za OSI; pravno savjetovanje za OSI; kreativno-umjetničke radionice za OSI; trening za predstavnike OOSI i OSI na teme ljudskih prava OSI i analize strateških dokumenata; inicijativu za osnivanje Skupštine osoba s invaliditetom u Opštini Nikšić; obilježavanje Međunarodnog dana osoba s invaliditetom; te medijsku kampanju.

Direktna ciljna grupa su osobe s invaliditetom, organizacije osoba s invaliditetom i OSI iz RE zajednice. Indirektnu ciljnu grupu čine porodice osoba s invaliditetom, lokalna samouprava, pojedinci, građani i mediji. Realizacija projekta je trajala osam mjeseci.

Rezultat 1. Povećan nivo znanja i kapaciteta OSI

Prvi rezultat odnosi se na povećanje nivoa znanja i kapaciteta kod OSI, predstavnika OOSI, uključujući i OSI koje su pripadnici RE populacije. U ovu svrhu organizovana su dva dvodnevna treninga – „Analiza strateških dokumenata“ za predstavnike OOSI i OSI, te „Ljudska prava OSI“ za OSI iz RE zajednice. Više od 80% učesnika bilo je zadovoljno treninzima o povećanju nivoa znanja potrebnih za aktivno učešće u društvu i ostvarivanje prava i usluga dostupnih osobama s invaliditetom.

Rezultat 2. Povećan nivo socijalne uključenosti OSI

Drugi rezultat ogledao se u povećanju socijalne uključenosti kod najmanje 25 OSI, kroz pružanje servisa podrške kao što su psihosocijalna podrška (grupna i individualna), kreativna podrška (kreativne radionice) i pravno savjetovanje. Za OSI pripadnike RE populacije obezbijedena je medijacija. Ostvareno je i ekonomsko osnaživanje OSI kroz zaposlenje u okviru stažiranja za najmanje 2 OSI.

Rezultat 3. Povećan nivo aktivnog učešća OSI u političkom i javnom životu

Treći rezultat predstavljalo je aktivno učešće u političkom i javnom životu, kroz osnivanje i učestvovanje u radu Skupštine osoba sa invaliditetom u Opštini Nikšić. Skupština OSI predstavlja inovativan način za aktivno učešće i rješavanje problema ove zajednice.

Rezultat 4. Podignut nivo svijesti javnosti o potrebama i mogućnostima OSI

Četvrti rezultat bio je podignut nivo svijesti javnosti o potrebama i mogućnostima OSI, za šta je organizovana medijska kampanja tokom čitavog trajanja projekta, kampanja na društvenim mrežama, obilježavanje Međunarodnog dana OSI, promocija servisa podrške i prve Skupštine OSI.

Projekat je podržan od strane Fonda za aktivno građanstvo.

„KREATIVNE SOCIJALNE PREDUZETNICE“

Glavna ideja projekta bila je valorizacija kreativnih kapaciteta OSI koji su prepoznati kroz trogodišnji rad NVO MOZAIK organizovanjem kreativnih aktivnosti i radionica. Kroz aktivnosti je kristalizovan kreativni potencijal i rad OSI, posebno ŽSI, uz prepoznavanje želje za samozaposlenjem i kreiranjem socijalnog preduzetništva. To je ukazalo na potrebu ekonomskog

osnaživanja nezaposlenih ŽSI kroz kreiranje socijalnog preduzeća, edukaciju o sistemu zapošljavanja i informisanje poslodavaca o benefitima zapošljavanja OSI.

Opšti cilj projekta bio je podrška inkluzivnom zapošljavanju osoba sa invaliditetom, s akcentom na žene sa invaliditetom, zagovaranje i kreiranje socijalnih preduzeća i približavanje tržištu rada. Kroz specifični cilj 1 osnovano je socijalno preduzeće za zapošljavanje 3 ŽSI u opštini Nikšić. Kroz specifični cilj 2 unaprijeđen je nivo informisanosti, znanja i šanse za zapošljavanje OSI u opštini Nikšić organizovanjem edukativnih obuka za OSI i poslodavce te zagovaranjem socijalnog preduzetništva.

R1. Osnovano jedno socijalno preduzeće za zapošljavanje OSI (art shop)

Odnosi se na pravno osnivanje preduzeća, kreiranje identiteta, brenda, sistematizacije radnih mjesta i programa rada u skladu sa zakonskom regulativom, što je realizovano.

R2. Zaposlene 3 žene sa invaliditetom u socijalnom preduzeću

Otvorena su direktna radna mjesta za 3 žene sa invaliditetom, na poslovima prodaje, marketinga i proizvodnje u art shopu, u trajanju od 6 mjeseci, na puno radno vrijeme.

R3. Povećano znanje osoba sa invaliditetom i poslodavaca u oblasti zapošljavanja i podsticajnih mjera

Ogledao se u osnaživanju i jačanju kapaciteta OSI u oblasti zapošljavanja, aktivnih mjera zapošljavanja i podsticajnih mjera, uz informisanje poslodavaca o svim benefitima prilikom zapošljavanja OSI.

Projekat je finansirao Help.

Projekti u 2025. godini

„Jačanje otpornosti žena sa invaliditetom na uticaj klimatskih promjena u regiji Zapadnog Balkana“

Projekat je imao za cilj jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva, posebno onih koje okupljaju žene sa invaliditetom, za praćenje klimatskih politika kroz upotrebu alata rodno odgovornog budžetiranja. Kroz edukacije, izradu analiza, inicijative i javne kampanje, projekat je doprinio smanjenju rodne i invaliditetom uslovljene nejednakosti u kontekstu klimatskih promjena. Aktivnosti su sprovedene u tri države Zapadnog Balkana – Crnoj Gori, Srbiji i Bosni i Hercegovini – i uključivale su treninge, izradu analiza strateških dokumenata, okrugle stolove s donosiocima odluka, podnošenje inicijativa i kreativne akcije podizanja svijesti poput murala i sadnje drveća. Projekat je adresirao višestruku ranjivost žena sa invaliditetom, osnažujući ih da aktivno učestvuju u kreiranju i praćenju klimatskih politika koje su pravedne i inkluzivne.

- R1: Ojačani kapaciteti žena sa invaliditetom o rodnoj ravnopravnosti, rodno odgovornom budžetiranju i uključivanju principa rodne ravnopravnosti u politike otpornosti;
- R2: Urađena je analiza odgovora na klimatske promjene u okviru akcionih planova strateških dokumenata Ministarstva zdravlja, Ministarstva socijalne i dječije zaštite,

Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, te Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine;

- R3: Unaprijeđena je podrška i informisanost predstavnika/ca lokalnih uprava o potrebi orodnjavanja odgovora na klimatske promjene;
- R4: Predložen je prijedlog politika na lokalnom/nacionalnom nivou čija primjena jača otpornost najranjivijih grupa zajednice na uticaje klimatskih promjena.

„Otvoreni grad po mjeri svih!“

Projekat je sproveden sa opštim ciljem da doprinese unapređenju ravnopravnosti osoba s invaliditetom kroz sistemsko promovisanje i unapređenje pristupačnosti objekata i informacija u javnoj upotrebi, podizanje svijesti zajednice, jačanje institucionalnih i stručnih kapaciteta, te kreiranje digitalnih alata za podršku inkluziji i mobilnosti.

Specifični ciljevi:

- SC1. Unapređenje pristupačnosti objekata u javnoj upotrebi kroz sistemski monitoring i javnu dostupnost podataka;
- SC2. Povećanje znanja i svijesti stručnjaka iz oblasti arhitekture, građevine i informacionih tehnologija o univerzalnom dizajnu i zakonskoj regulativi, te jačanje kapaciteta lokalnih funkcionera, inspekcija i službenika za sprovođenje zakonskih mjera u oblasti pristupačnosti;
- SC3. Promocija prava i izazova osoba s invaliditetom kroz multimedijalne sadržaje i medijske kampanje.

Kroz projekat su realizovane sljedeće aktivnosti: monitoring pristupačnosti objekata u javnoj upotrebi, izrada i objavljivanje interaktivne mape, edukativna radionica za studente i mlade stručnjake iz oblasti arhitekture, građevine i informacionih tehnologija, edukativna radionica za lokalne funkcionere, službenike i inspeksijske organe, produkcija i distribucija kratkih filmova, te medijska kampanja.

Rezultati:

- R1. Povećana dostupnost informacija o pristupačnosti objekata u javnoj upotrebi u Nikšiću i unaprijeđena osnova za donošenje mjera i politika na lokalnom nivou;
- R2. Unaprijeđeni kapaciteti lokalnih službenika, inspeksijskih organa, donosilaca odluka, kao i mladih stručnjaka iz oblasti arhitekture, građevinarstva i IT sektora za prepoznavanje i primjenu principa univerzalnog dizajna i zakonskih standarda pristupačnosti;
- R3. Ojačana svijest javnosti o značaju pristupačnosti i univerzalnog dizajna, kao i veće uključivanje osoba s invaliditetom i građana u zagovaranje prava, kroz sprovođenje medijske kampanje.

Projekat je finansiralo Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine.

„Krug sigurnosti“

Projekat je sproveden sa opštim ciljem doprinosa izgradnji inkluzivnog, pristupačnog i sigurnog sistema podrške za žene s invaliditetom koje su preživjele nasilje ili su u riziku od nasilja, kroz jačanje kvaliteta usluga, institucionalnih kapaciteta i informisanosti zajednice, u skladu s

Istanbulskom konvencijom. Dugoročni cilj ogleda se u većem stepenu osiguranja da žene s invaliditetom imaju trajno bolji pristup psihološkoj podršci i zaštiti od nasilja, te da institucije i organizacije koje rade sa žrtvama nasilja u većoj mjeri primjenjuju inkluzivne i profesionalne prakse.

Realizovane aktivnosti su: psihološka podrška za žene s invaliditetom koje su žrtve nasilja i potencijalne žrtve nasilja; edukacija za službenike iz javnih ustanova i predstavnike NVO o ženama s invaliditetom i načinima pružanja podrške ŽSI koje su žrtve nasilja; te medijska kampanja (bedževi, cegeri, brošura, info dan).

Projekat je realizovan uz finansijsku podršku Centra za ženska prava, kao podgrant u okviru projekta „Institucionalizacija kvalitetnih usluga za rehabilitaciju i reintegraciju žrtava nasilja II“, koji finansira Austrijska razvojna agencija (ADA) kao dio #InternationalPartnershipsAustria.

Blagoje Šturanović

Izvršni direktor NVO MOZAIK NIKŠIĆ

